

Hybridizácia a hranice subjektu

Mária Regecová

Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove
majabiro16@gmail.com

Kľúčové slová: subjekt, Eva Luka, transformácia, hybrid, alter ego, dichotómia, odcudzenie

Key words: subject, Eva Luka, transformation, hybrid, alter ego, dichotomy, theft

Subjekt je podľa Všeobecného encyklopedického slovníka považovaný za nositeľa vlastností, stavov a dejov (porov. Paulička, 2002 III, s. 324). Z gnozeologického hľadiska podľa Slovníka cudzích slov je definovaný ako protiklad objektu, poznávajúce ja existujúce v podobe čistého vedomia, alebo v podobe empirickej, racionálnej, cítiacej, voľnej a konajúcej osoby (porov. Petráčková – Kraus, 2005, s. 254). V diele Evy Luky¹ si subjekt nezachováva prisudzovanú autonómnosť, ale pod vplyvom okolností a prostredia sa obmieňa, diferencuje, deformuje, odcudzuje a vytvára alter egá – „druhé ja“ (Paulička, 2002 I, s. 108), ktoré často vystupuje ako samostaná bytosť a neraz koná v rozpore s pôvodným egom. Eva Urbanová tieto premeny lyrickej hrdinky pomenúva termínom metamorfózy, ktoré sú podľa jej slov vyjadrením „druhého ja“ a pokusom o priblíženie sa k nemu (porov. Urbanová, 2012, s. 92). S týmto vyjadrením sa možno plne stotožniť a doplniť ho o fakt, že metamorfózy pramenia zo snahy o jasnejšie priblíženie skrytého vo vzťahu k iným subjektom, respektíve podľa slov Jaroslava Šranka motív premeny v Lukiných textoch, zrkadlenie, alter egá, vysúvanie subjektu do druhej či tretej gramatickej osoby a pod. zdôvodnený ako zastieranie tendencie maximálnej obnaženosti výpovede pluralitného, mnohorozmerného a dynamického konceptu ženskej identity (porov. Šrank, 2013, s. 323), vyjadrenie zložitosti a rozporuplnosti komplexnej výpovede a odcudzenie sa sebe samému. Premeny lyrického subjektu i prostredia v diele Evy Luky sú zapríčinené vysokým stupňom duševného i fyzického obnaženia a naturalizácie a vyjadrením rôznorodého koloritu lyrickej hrdinky ako ženy (porov. Šrank, 2013, s. 324). Majúc na pamäti pramene, z ktorých autorka čerpá (japonská kultúra, rozprávky, antické mýty, európska kresťanská tradícia) a prežité tragické udalosti v osobnom živote (porov. Gavura, 2012, s. 144), javia sa štylizácie lyrického subjektu do podoby transformovaných bytostí či vytváranie alter eg ako prirodzené.

Transformácia, premena môže parciálne obmieňať subjekt i priestor („medzi prstami žabacia blana“, 2011, s. 16, „jasnozrivá ryža“, 2005, s. 17, „jednorohí vystupujúci z obrazov“, 2005, s. 15, „vtáčí mužiček“, 2011, s. 16) a narušiť kontakt s realitou do určitej miery, alebo môže premena komplexne pohltiť subjekt či priestor (havranjel, diabloň, svetloplach), čím dochádza k absolútnej deformácii subjektu i jeho nazerania na svet. Subjekt sa odsudzuje svojmu pôvodnému ja a vzniká nová, mentálne i fyzicky odlišná, bytosť či objekt – hybrid.

Podnety premeny subjektu i prostredia nie je vždy možné odčítať z textu. Ojedinele je dôvod premeny explicitne vyjadrený, napr. môže nastať na základe čuchových vnemov „sklené nádoby s horúcim dychom... / na okamih sa stávam / rajkou, nebeským vtákom“ (1999, s. 45), častejšie je motivácia metamorfózy subjektu či prostredia nejasná, zahmlená,

¹ Eva Luka, vlastným menom Eva Lukáčová – pod občianskym menom vydala prvú zbierku Divosestra, ďalšie dve pod pseudonymom Eva Luka – sa narodila 28. júla 1965 v Trnave. Na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave vyštudovala odbor prekladateľstvo – tlmočníctvo – angličtina, japončina; v štúdiu pokračovala na Hokkaidskej univerzite v Sappore a na Ósackej univerzite. V súčasnosti sa venuje tlmočeniu a prekladaniu z japončiny. Získala viacero ocenení v literárnych súťažiach a v roku 1999 sa stala laureátkou prestížnej literárnej súťaže RUBATO. – porov. Literárne informačné centrum.

prezentuje sa ako konečný stav „cez sklo kaviarne nakúka polopriesvitný anjel, / žmurkne a rozplynie sa.“ (1999, s. 57) Lyrický subjekt sa pri zobrazovaní sveta nesnaží zistiť príčinu jestvovania rôznych hybridov či metamorfóz subjektov a javov, prezentuje ich prítomnosť ako prejav rôznorodosti existencie a vyjadruje existenciu plurality hlasov a subjektov.

Metamorfózy v diele Evy Luky nadobúdajú rôzne formy. Fyzická dichotómia (rozdelenie na dve časti) lyrického subjektu, najvýraznejšie viditeľná práve v prvej zbierke, nastáva z dôvodu psychickej rozpoltenosti, ktorú subjekt zažíva vo vzťahu k synovi a kvôli životu v dvoch krajinách („tvár mám rozpoltenú / ako mesiac, pozerám sa / na teba teraz tou tmavšou časťou“, 1999, s. 31, „vzliekam si svoj starý život“, 1999, s. 58, „spomienky a prítomnosť splývajú, / vidím dva svety naraz“ 1999, s. 59). Z rovnakých dôvodov je rozdvojenosť prítomná v psychologických ponoroch, keď sa lyrický subjekt snaží počas návratu domov definovať svoj status v rodine i v spoločnosti („polo-dcéru a polo-ženu, / trochu cudzinku, trochu vlastnú“, 1999, s. 18). Spomínané duševné rozpoloženie sa prenáša na snahu o zedefinovanie postavenia alter ega divosestry vo fantasticko-rozprávkovom svete („polo-živá, polo-mŕtva“, 1999, s. 23, „polo-klaun, polo-žena“, 1999, s. 44). Spojovník v jednotlivých pomenovaniach naznačuje rovnocennosť oboch východiskových slov a zároveň zvyrazňuje polovičatosť, neúplnosť a hybridnosť jednotlivých označení.

K vyvrcholeniu dichotómie dochádza v zbierke Havranjel prostredníctvom analýzy mužsko-ženských vzťahov, keď je lyrický subjekt zobrazený ako rozdvojená mužsko-ženská podstata zvädzajúca boj oboch princípov v jednom tele. Nie je badateľný príklon na jednu či druhú stranu, ale naopak, snaha o komplexné zobrazenie vzťahov s dôrazom na ich dynamiku a neustávajúcu rozporupnosť.

Explicitné pripomienky dichotómie, viacrozmernosti či rozpoltenosti, ktoré dotvárajú metamorfózy nádyh tvorby Evy Luky, je možné nájsť vo všetkých troch zbierkach („položivá láska“, 1999, s. 35; Dulcinea, bájna dáma Dona Quijota, je pomenovaná ako „belostná dvojníčka bludných pomäteníc“, 2005, s. 22; život je zobrazený „akoby to bolo tvoje slepnúce dvojča“, 2011, s. 46; „nežné embryá, / dvojčatá, päťročatá, / stokrát, tisíckrát opakovaný“, 2011, s. 47). Dichotomické narušenie subjektu má pramene v lyrickom alter egu – v dieťati žijúcom nespútaným, divým životom (porov. Matejov, 2012, s. 22) a predznamenáva ďalšie štádiá premeny lyrického subjektu ústiace k vrcholu premeny, k hybridu.

Na završenie premeny a vytvorenie nového subjektu spája Eva Luka dve samostatné pomenovania, ktoré sú významovo veľmi odlišné, do jedného celku a vytvára novotvar, pričom prvotná sémantika oboch slov je číra. Skladaním vytvára aj názvy svojich troch samostatných básnických zbierok – Divosestra (1999), Diablon (2005) a Havranjel (2011). Monika Kekeliaková označuje všetky tri tituly termínom neologizmus, ktoré sú vytvorené na princípe vzájomného prerastania slovných základov alebo palimpsestu (porov. Kekeliaková, 2012, s. 69).

Samotné názvy zbierok sa zhmotňujú prostredníctvom obrazov na obálkach, napr. ilustrácia od Hiroko Mori v zbierke Divosestra (divé kvety a tráva obkolesujú drevené kreslo, na ktorom sedí dievča s kvetmi miesto očí, v ruke drží malé prasa ako domáceho miláčika, má oblečené čierne (smútočné) šaty a vlasy jej vejú vo vetre) predstavuje premenu či prechod medzi dvoma bytosťami – hybrid, v ktorom, ako naznačuje už samotné pomenovanie, sú obe časti rovnocenné. Divosestra predstavuje alter ego lyrického subjektu. Monika Kekeliaková považuje autoštylizáciu lyrickej hrdinky Evy Luky za veľmi nápaditú, schopnú výrazne sa odlíšiť od magicko-prírodného či mytologického sebaportretovania typického pre M. Haugovú, D. Podrackú či A. Ondrejkovú (porov. Kekeliaková, 2012, s. 70).

Rovnaké spojenie s textom nachádza Ivana Hostová na ilustráciách obálok druhej a tretej zbierky, ktorých autorom je nemecký maliar a ilustrátor Michael Sowa, známy svojou príznačnou, fantastickou a surreálnou tvorbou, keď prebal veľmi úzko koreluje s tónom celej

zbierky. Na obálke Havranjela sa nachádza portrét speváčky Lotte Strand – žena v ruke drží páva, ovíjajúceho sa jej okolo zápästia ako náramok (porov. Hostová, 2014, s. 171). Z vyplašených pávích očí možno vyčítať, že žena s démonickými očami rozhoduje o živote či smrti zvierat'a a predznamenáva témy ako smrť, ovládanie a utrpenie, ktoré možno v zbierke nájsť.

Kekeliaková vyzdvihuje premyslené prepojenie medzi zbierkami prostredníctvom avizovania názvov budúcich zbierok. Ďalej hovorí, že pomenovania diabloň a havranjel medzi sebou komunikujú, stretáva sa v nich pozemské/prírodné (jabloň, havran) s nadpozemským (diabol, anjel). Motív jablone (plodnosti) sa démonizoval cez obraz diabla a vznikla diabloň, motív anjela zase získal temné konotácie cez obraz havrana, ktorý sa v zbierke Diabloň prepojil s mužskou sexualitou a v poslednej zbierke sa posunul do pozície havranjeliého dieťaťa (súvislosť s potratom) a havranjeliého brata (porov. Kekeliaková, 2012, s. 69). Naturalistická tematizácia sexuality, plodnosti a potratu zodpovedá výberu pôvodných slov pre vznik hybridov a dotvára pochmúrnu, mytologicky temnú a skľučujúcu atmosféru básnických zbierok.

Ako už bolo naznačené, uvažovanie Evy Luky sa básnicky vizualizuje prostredníctvom obálok jednotlivých zbierok. Autorka si vyberá ilustrácie zámerne. S vydaním druhej zbierky bola kvôli autorským právam, vzťahujúcim sa na ilustráciu na obálke, ochotná počkať rok (porov. Hostová, 2014, s. 171). Potvrďuje to i samotná autorka, keď hovorí: „už som si dokonca vybrala obálku (tiež M. Sowa) na ďalšiu eventuálnu knihu (Svetloplach), pravda, iba ak príde“, no na dotvorenie pre ňu typickej nejednoznačnosti dodáva „významovú spätosť s textami nech posúdi čitateľ“ (Matejov, 2012, s. 22). O významovej spätosti obálok a obsahov zbierok, s výnimkou prvej zbierky, nie je možné uvažovať, ide skôr o akési predznamenanie odlišnosti, originality (výtvarné umelecké dielo uvádza literárne) a temnej (miestami morbidnej) atmosféry Lukinej tvorby.

Spomínané neštandardné spojenie motívov zobrazené na prebaloch, typické pre surrealizmus, je viditeľné i v samotných básňach. Je možné nájsť slovo či slovné spojenie s prekvapivo naturalistickým a ideovým vyvrcholením („divotvorné šaty“, 1999, s. 44; „nežné vlkolaky“, 1999, s. 31; „jašteryby“, 2005, s. 37; „vlčí mor“, 2005, s. 47; „strigodejnice“, 2005, s. 64; „nenávistná nevesta“, 2011, s. 11; „hadí prst“, 2011, s. 25), ktoré temnotou i odlišnosťou dotvárajú obraz fantastickej, svetovej, mytologickej zakliatej krajiny s existenciou života každého druhu.

Pre Luku je príznačné hybridné spojenie animálneho a ľudského alebo transcendentálneho, pričom animálne zobrazenie v podobe havrana, jablone či divosti, ktorá sa skrýva v človeku, je prepojené s nadprirodzeným anjelom a diablom či humánnou sestrou. Tieto dve podstaty sú, ako naznačujú samotné názvy, pevne prepojené a neodlučiteľné. Vyjadrujú prechod medzi dvoma sférami.

Prvým veľkým obrazom hybridizácie (kríženia dvoch odlišných jedincov – porov. Paulička, 2002 II, s. 699) v diele Evy Luky je autobiografická báseň Divosestra, ktorú Jaroslav Vlnka hodnotí ako vnútorne polarizovanú bytosť, ktorej protiklady sú vyvážené do rovnováhy (porov. Vlnka, 1999, s. 105). Divosestra je dovŕšením transformácie lyrického subjektu, ktorý sa mení na zakliatu polo-živú, polo-mŕtvu postavu s kresťanskou stigmou. Nový subjekt sa po splnení rozprávkových úloh vracia („oblečená-neoblečená, v ústach má plač a spev, / vracia po strmíne domov-nedomov“) osvietený („na pleci sova“) a plný poznania o živote („v dlani jablko“), láske („v jablku láska, / v láske jed“), smrti a jej všadeprítomnosti („smrť sa sunie z hradieb, / zazvoní kedykoľvek“ 1999, s. 23). Kresťanské a rozprávkové konotácie odlišujú túto báseň od ostatných, prevažne tematicky japonizovaných, básní v zbierke. Divosestra je prvým alter egom lyrického subjektu.

Ďalším emblémom hybridizácie, kde je fyzické prepojenie dvoch substancií výrazné a neodškriepiteľné, a druhým alter egom lyrického subjektu je symbol jablone, ktorý je

možné interpretovať zo sémantiky základových slov ako diabol a strom života spojení v jednej podstate. A podľa básnických textov ako symbol žiarlivosti, ktorú subjekt prežíva („tento ostrov, táto divá tráva, to / zošalenie, žiarlivosť“, 1999, s. 55), ako ženu, ktorá odvrhla svoje dieťa po narodení, teda diabolskú jablň („nechcené dieťa ostáva / na ňom [pôrodné lôžko – dopl. M. R.], pohodené, s kusom špinavej látky / medzi trasľavými nožičkami, a ja / vystrašená ako zviera, odchádzam“, 2005, s. 68–69), a ako plodnú, sexepílom nabitú bytosť (strom, z ktorého „padajú do napuchnutia ženstvom nasýtené / plody“, 2005, s. 74). Názor Moniky Kekeliakovej sa s uvedenými tvrdeniami stotožňuje len čiastočne, keď diabloň interpretuje ako temnú, skrytú či pratelesnú polohu ženskosti, prípadne archetyp plodiacej sily ženy a muža (porov. Kekeliaková, 2012, s. 69).

Tretí názov básnickej zbierky, ktorý v sebe nesie znaky hybridizácie, je Havranjel. Z významov slov možno voľne odvodiť sémantiku anjel smrti. Zobrazená ezoterická bytosť najprv vystupuje v role unaveného znetvoreného milenca s pochmúrnymi myšlienkami. So zreteľom na doslovný význam základov slov možno prvú báseň chápať ako každovečerné rozjímanie lyrického subjektu nad smrťou. V ďalšej básni sa pridáva obraz potratu a pohrebu nechceného havranjeliho čierneho dieťaťa – smrť sa približuje, dostáva do tela lyrického subjektu. V tretej básni zaznieva otázka, prečo je subjekt stále nažive, a havranjel mu odpovedá, že ešte neprišiel jeho čas (porov. Luka, 2011, s. 20), čo je možné hodnotiť ako klasickú biblickú odpoveď a zároveň konečné vyrovnávanie sa so smrťou. Cyklus básní o havranjelovi sa vyvíja, havranjel (anjel smrti) nadobúda mnoho podôb – z milenca sa stáva potenciálny otec nenarodeného dieťaťa, až prerastie v učiteľa. Navzdory prvej, do značnej miery tematicky japonizovanej, zbierke je v posledných textoch, čo dokazuje i báseň Havranjel III, výrazne badať príklon k európskej duchovnej kultúre, kde je nesporne rozšírený vplyv kresťanskej tradície.

Hybridnosť Eva Luka okrem ponorov do vlastnej psychiky a vytváranie alter eg využíva na kritizovanie deformovaných charakterov. Naturalistická deskripcia výsostne sexuálno-dekadentných obrazov „zlatokopky“ a bájneho stvorenia kentaur v podobe mačovského sexuálneho objektu, ktorého spojenie s človekom má podľa starovekej tradície viesť k poľudšteniu mýtickej bytosti, nenastáva, v tomto prípade dochádza k opozitnému účinku, k naturalizácii človeka („vrátim sa pomätená, bez vôle / čakať, bez času; ako večný pavúk / začnem omotávať zvnútra dom / temnými slinami“, 2005, s. 27).

Premena a hybridizácia postupne prechádza k odcudzeniu lyrického subjektu, vnímanie vlastného ja sa deformuje, subjekt pozoruje sám seba ako objekt, čo sa prejavuje prehovorom o sebe v 3. osobe („odpros za to, čo ma hnalo / túlať sa po cudzích cestách ako biela kostra, / ako matka smrti, ako nenávisťná nevesta, / ktorá dávno prestala byť pannou, a zostali jej / len trpké čaje... / pros za to, aby nemusela pozeráť / na svoju zdeformovanú tvár / v zrkadle, aby už nemusela čeliť / drásavým snom a nízkym túžbam tela... / pros, aby sa jej už nenarodili deti plné / žabích šupiniek“, 2011, s. 11–12). Odcudzený subjekt nie je schopný identifikovať sám seba („v zrkadle vidím neznámu ženu“, 2005, s. 30), stav odcudzenia je vyvolaný stratou blízkej osoby a neschopnosťou lyrického subjektu usadiť sa, je predurčený bezcieľne blúdiť po zemi, presúvať sa z kontinentu na kontinent ako Ahasver (porov. Matejov, 2012, s. 22).

Lyrický subjekt, ktorý stráca kontakt so svojím vlastným ja, v konečnom dôsledku stráca i pud sebazáchovy či vôľu žiť, čo prerastá do volania po smrti („darujem ti... / blúznivé temno svojho tela... / a potom ma zbav pamäti / jedným prudkým pohybom“, 2005, s. 35). Nakoniec, keďže smrť neprichádza, subjekt si vytvára alter ego, ktoré Slovník cudzích slov definuje z psychologického hľadiska ako pomyselného dvojníka vystupujúceho ako hlas svedomia a psychoanalýza Sigmunda Freuda ako nevedomú zložku psychiky (porov. Petráčková – Kraus, 2005, s. 253). Alter ego v diele Evy Luky zahŕňa obe tieto zložky, keď predstavuje živočíšnu podstatu skrytú v každom človeku („hadí prst, hroziaci a sykotavý, / blúznivý, hľuzovitý a čierny“, 2011, s. 25). Subjekt je schopný vidieť svoje alter ego, ale nie

s ním komunikovať („k prameňu prichádzajú / bytosti, ktoré kedysi bývali mnou / a hľadajú na mňa, chápavo s láskou“, 2005, s. 31). Dokonca môže dôjsť k úplnému fyzickému odpojeniu alter ega od pôvodného ega, pričom sa pôvodný celistvý lyrický subjekt natoľko deformuje, že stráca schopnosť konať a alter ego preberá pozíciu agensa („v noci sa mäso... / berie... z tela preč“, 2011, s. 34; „tancuje ťarbavo, nepôvabne... veď je to iba / telo bez hlavy, s umelými, necítiacimi rukami“, 2011, s. 37). Tento postup možno demonštrovať na básni Jazver, kde je zobrazené alter ego lyrického subjektu v dvojakej grafickej podobe pomenovania ja-zver a jazver a prihovára sa lyrickému subjektu, ktorého tvoria už len zdrapy tela a rúk (porov. Luka, 2005, s. 76). Monika Kekeliaková prichádza k rovnakému záveru, keď tvrdí, že Luka je vo všetkých zbierkach verná deformácii a devalvácii ženského a mužského tela na torzá, prípadne na hybridné tela-amalgámy, ktoré ju zblížujú so „surrealistickou somatológiou“ (termín J. Vojvodíka, Kekeliaková, 2012, s. 70), keď sa objavuje motív ženy bez hlavy pripomínajúci Rodínove sochy bez hláv, rúk, nôh. Hybridné tela-amalgám sú napr. vyobrazené ako kentaur, jazver, rozseknutá tulenia žena alebo morská panna (porov. Kekeliaková, 2012, s. 70).

Metamorfózy, dichotómia, hybridy, odcudzenie a alter egá slúžia Eve Luke na vyjadrenie rôznorodosti existencie, ktorá je zobrazená ako fakt, na analýzu osobnosti, ľudskej podstaty bez akéhokoľvek filtra, na poukázanie difúznosti vzťahov, na kritiku deformovaných charakterov a na rozjímanie o smrti a vyrovnávanie sa s ňou. Pri skúmaní rozpoltenosti je pomyselná hranica v rámci subjektu viditeľná. Pri hybridoch, metamorfózach a alter egách, ktoré sa fyzicky neoddelia od pôvodného subjektu, nie je možné určiť, kadiaľ vedie hranica rozdeľujúca i spájajúca základné prvky, pretože obe časti sú pevne prepojené a neodlučiteľné. Po odpojení alter ega či jeho fyzickom oddelení je možné definovať hranice medzi pôvodným subjektom a jeho zvyškom, ale ani jedna z častí nenadobúda status pôvodného, viac či menej, autonómneho celku.

Literatúra:

- GAVURA, J. (2012): *Päť krát päť. Antológia súčasnej slovenskej poézie*. Bratislava: Literárne informačné centrum.
- HOSTOVÁ, I. (2014): *Medzi entropiou a víziou (Kritické a interpretačné sondy)*. Prešov: FACE – Fórum alternatívnej kultúry a vzdelávania.
- KEKELIAKOVÁ, M. (2012): „Poézia mäsa lásky, telesnej ako zvierat“ Eva Luka: Havranjel. In: *Romboid*, 47/4, s. 69–71.
- Literárne informačné centrum: Eva Luka. Životopis autora. [Cit. 2018-07-12.] Dostupné na internete: <http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/eva-luka#curriculum_vitae>
- LUKA, E. (1999): *Divosestra*. Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov.
- LUKA, E. (2005): *Diabloň*. Trnava: Edition Ryba.
- LUKA, E. (2011): *Havranjel*. Trnava: Edition Ryba.
- MATEJOV, R. (2012): My name is Luka. In: *Knižná revue*, 22/14–15, s. 22.
- PAULIČKA, I., ed. (2002): *Všeobecný encyklopedický slovník A – F*. 1. vyd. Praha: OTTOVO nakladatelství, s. r. o.
- PAULIČKA, I., ed. (2002): *Všeobecný encyklopedický slovník G – L*. 1. vyd. Praha: OTTOVO nakladatelství, s. r. o.
- PAULIČKA, I., ed. (2002): *Všeobecný encyklopedický slovník S – Ž*. 1. vyd. Praha: OTTOVO nakladatelství, s. r. o.
- PETRÁČKOVÁ, V. – KRAUS, J., ed. (2005): *Slovník cudzích slov*. 2.vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá.
- ŠRANK, J. (2013): *Individualizovaná literatúra*. Bratislava: Cathedra.
- URBANOVÁ, E. (2012): Snívam, teda som: K autorskej poetike Evy Luky (Eva Luka – Diabloň: 2005, Havranjel: 2011). In: *Motus in verbo*, 1/1, s. 91–94.

VLNKA, J. (1999): Údiv robí divy (Eva Lukáčová Divosestra). In: *Slovenské pohľady*, IV+115/10, s. 104–105.

Summary

Hybridization and the Boundary of the Subject

This review discusses about two worlds in the poetry of Eva Luka, especially in collections *Havranjel* (2011) and *Diabloň* (2009). We distinguish two worlds according to binary oppositions “real” (earthly) versus “fantastic” (daemonic): dreamy world and world of fiction which references to real world. The lyrical subject (she) is moving between these worlds. As a line of dreamy world we can recognize an important motive of the water. The lyrical subject is changing into varied forms (mostly animal forms), as if she has to partly die, she gives up part of herself, she can go into this dreamy world only after that and that is a way how to gain the subconscious. We verify, that both of these worlds “live” in a symbiosis, they need each other. It seems that a dream, like a building-element of poetic text, is still the way how to a write an authentically and successful poetry which is also interesting for reading public.